

**Ders : 169****Konu : KUR'ÂN OKUMAK - 1**

## KUR'ÂN NEDİR?

Kur'ân-ı Kerîm, Allah'ın indirdiği son mukaddes kitaptır. Kur'an, son Peygamber Hz. Muhammed (s.a.v.)'e Cebrâil tarafından vahiy yoluyla indirilmiş ve ondan tevatür yoluyla nakledilerek günümüze kadar gelmiştir.

Kur'an, Sırat-ı Müstakim'de nasıl yürüneceğini beyan eden, helal ile haramı ayıran bir nur-dur. Bu kitap sayesinde insanoğlu gururundan kurtulur. Bu kitapta kalbin manevi hastalık-lardan şifası vardır. Bu kitap, Allah'ın kopmaz ipidir, apaçık nuru, en sağlam kulpu ve en sağlam tutanağıdır. Bu kitabın içindeki hikmetler bitmez ve tükenmez. Bütün hakikatler bu kitapta toplanmıştır. İlim sahipleri yanında onun faydaları sonsuzdur.<sup>1</sup>

Kur'ân-ı Kerîm, kişiye ve topluma, bütün insan sınıflarına, bütün memleketlere ve bütün devirlere insan hayatının bütününe maddî-mânevî bir hidayet rehberidir. Hükûmet başkanından bürokratına, sade vatandaştan sokaktaki insana kadar herkes, Kur'an'da kendisiyle alakalı olanı bulur. Dünyevî ve uhrevî huzur ve saadeti için gerekli bilgi ve dersleri ondan alır. Yüce Rabbimiz şöyle buyurur:

وَهَذَا كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ مَبْرُوكًا فَاتَّبِعُوهُ وَاتَّقُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

*“İşte bu Kur'an muazzam bir kitaptır. Onu biz indirdik. Çok mübârektir. (Fayda ve bereketi çoktur). Artık buna uyun, emirlerine bağlanın ve Allah'tan korkun. Tâ ki merhamet olunanız”<sup>2</sup>*

شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَىٰ وَالْفُرْقَانِ\*

*“Ramazan ayı, insanlara yol gösterici, doğrunun ve doğruyu eğriden ayırmanın açık delilleri olarak Kur'an'ın indirildiği aydır.”<sup>3</sup>*

قُلْ مَنْ كَانَ عَدُوًّا لِجِبْرِيلَ فَإِنَّهُ نَزَّلَهُ عَلَىٰ قَلْبِكَ بِإِذْنِ اللَّهِ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ وَهُدًى وَبُشْرَىٰ  
لِّلْمُؤْمِنِينَ

*“De ki: Cebrâil'e kim düşman ise şunu iyi bilsin ki, Allah'ın izniyle Kur'an'ı senin kalbine bir hidayet rehberi, önce gelen kitapları doğrulayıcı ve müminler için de müjdecisi olarak o indirmiştir.”<sup>4</sup>*

Kur'an, sadece mânası değil, aynı zamanda lâfızları itibariyle de Peygamberimiz (s.a.v.)'in kalbine vahyedilmiştir. Kur'an'a vahy-i metlûv denilmesi bundandır. Binaenaleyh Kur'an sadece mâna değil, lâfız ile mânanın bütünüdür. Kur'an, Peygamber Efendimiz'e toptan gelmemiştir. Ayet ayet, sûre sûre nâzil olmuştur.

Kur'an, insanlığın hakiki saadetini temin edecek her türlü itikad, amel ve ahlâk esaslarını ihtiva eder. Hem lâfzı, hem de mânası itibariyle, en büyük ve ebedî bir mucizedir.

<sup>1</sup> İhyâ, İmam Gazâlî, C.1, sh. 955

<sup>2</sup> En'âm Suresi, 155. ayet

<sup>3</sup> Bakara Suresi, 185. ayet

<sup>4</sup> Bakara Suresi, 97. ayet

“De ki, bu Kur’an’ın benzerini meydana getirmek için insanlar ve cinler bir araya gelseler ve hattâ birbirlerine yardım da etseler, onun gibisini meydana getiremezler...”<sup>5</sup>

أَحْسَنُ الْكَلَامِ كَلَامُ اللَّهِ

“... Sözün en güzeli, Allah’ın sözüdür...”<sup>6</sup>

خَيْرُ الْحَدِيثِ كِتَابُ اللَّهِ

“... Sözün en hayırlısı, Allah’ın Kitabı’dır...”<sup>7</sup>

Muhammed Resûldür, Allah bir, dedik

Beş vakit dilimiz Mevlâya gider.

Hazreti Kur’an’ı rehber eyledik

İnşallah yolumuz Mevlâya gider.

(Abdurrahim Karakoç)

## KUR’AN OKUMAK

Müslüman olarak Kur’an’a karşı ilk vazifemiz, onun ve ihtiva ettiği hakikatların hak olduğunu tasdik etmektir. Daha sonra, onu okumak, mânasını anlamak ve emirlerini tatbik edip yaşamak, yüce prensiplerini, ferd ve cemiyet olarak hayatımıza hâkim kılmak gibi diğer vazifeler gelir.

Her müslümanın, namazı caiz olacak kadar Kur’an’dan bir bölüm ezberlemesi farz-ı ayndır. Fâtiha sûresiyle birlikte başka bir sûreyi daha ezberlemek vâciptir. (Bununla farz da yerine getirilmiş olur). Kur’ân-ı Kerîm’in bütününü ezberlemek ise farz-ı kifâyedir. Yani bir kısım müslümanların hâfız olması, diğer müslümanları sorumluluktan kurtarır. Ancak Kur’an’ı ezbere bilen hiç kimse kalmazsa bütün müslümanlar sorumlu olur.

Kur’an’ı namaz dışında yüzünden okumak, ezbere okumaktan daha faziletlidir. Çünkü bu okuyuşa hem göz, hem de dil iştirâk eder. Tefekkürde de daha müsaittir. Ezbere okumaya ise sadece dilin iştirâki vardır. Kur’an’ı namaz dışında da, kıbleye yönelerek, temiz giyimli olarak ve edeblice oturarak okumak müstehaptır.

Kur’an’ı yüzünden abdestli olarak okumak farzdır. Çünkü abdestsiz Kur’an’a el sürülmez. Kur’an’ı ayda bir defa hatmetmek, umumiyetle güzel görülmüştür. Senede bir, kırk günde bir, haftada bir hatmi tercih edenler de vardır. Ancak üç günden az zamanda hatim caiz görülmemiştir. Çünkü bu takdirde Kur’an’ı süratli okumaktan dolayı mânasını düşünmek mümkün olmaz, ayrıca telâffuz hatâları yapılabilir. Kur’ân-ı Kerîm’i dinlemek farz-ı kifâyedir.

Kur’an okumak, nafil ibâdet yapmaktan; Kur’an’ı sesli okumak ise, sessiz okumaktan efdaldır. Bir kimse yürürken veya bir iş görürken Kur’an okuyabilir. Yalnız bu hâlin Kur’an’ı gafletle okumaya sebep olmaması gerekir.

Kur’an’ı güzel sesle ve tecvidle okumak müstehaptır. Peygamber Efendimiz bir hadîs-i şerîflerinde:

<sup>5</sup> İsrâ Suresi, 88. ayet

<sup>6</sup> İbn Mâce, Mukaddime 7

<sup>7</sup> Müslim, Cuma 43

“Kur’an’ı seslerinizle güzelleştiriniz. “<sup>8</sup> buyurmuştur.

Kur’an’ı tecvide aykırı şekilde nağmelerle okumak caiz değildir. Kelimeleri değiştiren, mânayı bozan okumalar da haramdır. Kur’an okumayı öğrenmiş olan kimse, sonradan yüzünden okuyamayacak derecede unutsa günahkâr olur. Kur’an’ı okumak gibi, başkasına okutmak, öğretmek de sevabı çok bir ibâdettir. Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

خَيْرُكُمْ مَنْ تَعَلَّمَ الْقُرْآنَ وَعَلَّمَهُ

“Sizin en hayırlılarınız , Kur’an’ı öğrenen ve öğretenlerinizdir.”<sup>9</sup>

“Kur’an’ı okuyan (gereğini olduğu gibi tatbik eden) mü’min, kokusu hoş, tadı güzel turunç meyvesi gibidir. Kur’an okumayan, (fakat gereğini tatbik eden) mü’min, tadı olan ve fakat kokusu bulunmayan hurmaya benzer. Kur’an okuyan, (fakat gereğini tatbik etmeyen) münâfık da, sadece kokusu hoş olan fesleğen gibidir. Kur’an okumayan münâfık da, tadı acı acı ve kokusu çirkin Ebû Cehil karpuzuna benzer.”<sup>10</sup>

*“Bu Kur’an’ı öğreniniz! Şüphesiz ki siz onu okurken, her bir harfine karşılık on sevap alırsınız. Ben, “elif lâm mîm” bir harftir demiyorum. Elif bir, lâm bir, mîm de bir harftir. Her harfe mukabil on sevap vardır.”<sup>11</sup>*

Hadîste kısaca, Kur’an okuyanın, okuduğu her harfe karşılık on sevap alacağı ifade edilmiştir. Hattâ Kur’an’ı zorlanarak okuyanların bile sevaba nail olacağı, üstelik iki kat sevap alacağı haber verilmiştir:

*“Kur’an’da mâhir olan, sefere denilen Kerim ve itâatkar meleklerle beraberdir. (Kur’an’ı) güçlük çekerek/kekeleyerek okuyana ise iki kat ecir vardır.”<sup>12</sup>*

İslâm âlimleri tarafından Kur’an okumanın, tesbih, tehlîl ve diğer ezkârdan daha fazîletli olduğu beyan edilmiştir.

Kur’ân-ı Kerîm’i okumak demek, Allah’ın bize olan hitabını, mesajını ve talimatlarını anlamak ve kavramak niyetiyle okumak demektir.

Kur’an okumak dediğimiz zaman karşımıza üç temel kelime çıkar.

1. **Kur’an’ı kıraat etmek,**
2. **Kur’an’ı tilavet etmek ve**
3. **Kur’an’ı tertil ile okumak.** Bu üç kelime de anlamayı içerir.

Peygamber Efendimize ilk gelen ayet, “**İkra**” yani “**Oku**” diye başlar ama bu “anla” demektir aynı zamanda; **‘öğren’, ‘belle’, hatta ‘başkalarına bunu aktar’, ‘başkalarını hakikate çağır’** demektir. Dolayısıyla sadece sevap maksadıyla bir an önce bitireyim ve hatim sevabı alayım diye Kur’ân-ı Kerîm’i gözle süzmek ya da dilimizle seslendirmek bu kelimelerin ifade ettiği manada ‘kıraat etmek’, ‘tilavet etmek’ veya ‘tertil üzere okumak’ değildir. Ancak bu okumanın faydası yok mudur? Elbette vardır. Kur’ân-ı Kerîm’i anlamasak da Arapçasından, güzel hafızların sesinden, doğru ve tecvid kurallarına göre dinlemek ve okumak elbette sevaptır. En azından o esnada biz Rabbimizin kelamını okuduğumuzun farkında oluruz, onunla muhatap olduğumuzun farkında oluruz fakat anlamadığımız sürece bu sadece ilk adım, kapıyı açmak aşamasında kalır.

<sup>8</sup> Ebû Dâvûd 355, İbni Mâce, Salât 176

<sup>9</sup> Buhârî, Fezâilü'l-Kur’an 21; Ebû Dâvûd, Salât 349

<sup>10</sup> Buhârî, Fezâilü'l-Kur’an 17; Müslim, Müsafîrîn 243

<sup>11</sup> Tirmizî, Fezâilü'l-Kur’an 16

<sup>12</sup> Müslim, Salâtü'l-Müsafîrîn, 244; Ebû Dâvûd, Salât, 349

Kur'an okumanın ve dinlemenin pek çok faydasının olduğu muhakkaktır. Rabbimiz şöyle buyurur:

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ\*

“Kur'an okunduğu zaman onu dinleyin ve susun ki size merhamet edilsin.”<sup>13</sup>

Herkesin bir kurtarıcı beklediği mahşerin o dayanılmaz vakitlerinde Kur'ân-ı Kerîm'in bir şefaâtçi olarak ortaya çıkması ve kendisini okuyup ona göre yaşayanların elinden tutması ne güzel bir imkândır. Resûlullah (s.a.v.) şöyle buyurmuştur:

اقْرَأُوا الْقُرْآنَ فَإِنَّهُ يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ شَفِيعاً لِأَصْحَابِهِ

“Kur'an okuyunuz. Çünkü Kur'an, kıyamet gününde kendisini okuyanlara şefaâtçi olarak gelecektir.”<sup>14</sup>

## Alınacak Dersler

1. Kur'an okumak; tesbih, tehlîl ve diğer ezkârdan daha faziletlidir.
2. Kur'ân-ı Kerîm'i okumak demek, Allah'ın bize olan hitabını, mesajını ve talimatlarını anlamak ve kavramak niyetiyle okumak demektir.
3. Kur'an, Sırat-ı Müstakim'de nasıl yürüneceğini beyan eden, helal ile haramı ayıran bir nurdur. Bu kitap, kalbin manevi hastalıklarının şifasıdır.
4. Kur'ân-ı Kerîm, kişiye ve topluma, bütün devirlere ve insan hayatının bütününe, maddî-mânevî bir hidayet rehberidir.
5. Kur'an'ı okumak, mânasını anlamak ve emirlerini tatbik edip yaşamak, yüce prensiplerini, ferd ve cemiyet olarak hayatımıza hâkim kılmak, görevimizdir.

Kur'ân, ilâhi kelâm,  
En güzel burhândır bu!  
Hükmü emniyet – selâm,  
Kullara ikramdır bu!...

(Z. Gül)

## Not: Bu hafta;

1. Bu dersi ailemizle birlikte de işleyelim.
2. Peygamberimiz (s.a.v.)'in “... Sözü en hayırlısı, Allah'ın Kitabı'dır...”<sup>15</sup> hadisini metin ve manasıyla birlikte ezberleyelim.
3. En'âm Suresi, 155. ayetin tefsirini okuyalım.

<sup>13</sup> A'râf Suresi, 204. ayet

<sup>14</sup> Müslim, Müsâfirîn 252.

<sup>15</sup> Müslim, Cuma 43